

WSTĘP

Prezentowana praca, *Bezpieczne państwo. Bezpieczny obywatel. Bezpieczna Unia Europejska*, obok wydanych dotychczas przez Wyższą Szkołę Biznesu w Dąbrowie Górniczej opracowań autorstwa pracowników Katedry Prawa i Administracji WSB: *Status prawny obywatela Unii Europejskiej* (2011), *Granice państwa jako granice jurysdykcji w Unii Europejskiej* (2012), *Kategoria bezpieczeństwa w prawnym wymiarze Unii Europejskiej* (2013) oraz *Wolność – bezpieczeństwo – obywatel. Studium administracyjnoprawne* (2015), stanowi kontynuację tematu podstawowego, jakim jest szeroko rozumiany status obywatela państwa – członka Unii Europejskiej, obywatela Unii Europejskiej, w zakresie jego praw i obowiązków.

Praca ma wymiar wieloaspektowy, wieloelementowy. Swoistym wspólnym mianownikiem przedkładanego opracowania jest, postrzegana w szczególności sposób, kategoria *bezpieczeństwa* – w kontekście państwa, obywatela i Unii Europejskiej. Konteksty te bowiem definiują współcześnie istotne kwestie, związane z jednej strony z prawną, społeczną pozycją obywatela, z drugiej wskazują na prawa i obowiązki państwa względem obywatela, z trzeciej zaś strony podkreślają istotną rolę, jaką w stosunku do obywatela odgrywa Unia Europejska.

Prezentowane artykuły niejednokrotnie szczegółowo ukazują zawarte w tytułach opracowań kwestie. Dowodzą, iż w relacjach państwo – Unia Europejska – obywatel, winno dominować jasne, przejrzyste prawo, chroniące nade wszystko pozycję obywatela.

Biorąc pod uwagę tytuł oraz tematykę niniejszej monografii, została ona podzielona na trzy części. Pierwsza z nich, to *Prawo do ochrony danych osobowych – szczególne prawo obywatela*. Część tę otwiera artykuł dr Justyny Bochnia-Bilkiewicz, *Prawo do ochrony szczególnej kategorii danych osobowych, tzw. danych wrażliwych w świetle polskich oraz unijnych uregulowań prawnych*, w którym autorka omawia najbardziej istotne zagadnienia dotyczące szczególnej kategorii danych osobowych, zdefiniowanych w polskim porządku prawnym jako dane wrażliwe.

Praca przedstawia pojęcie przedmiotowych danych na gruncie polskiej Ustawy o ochronie danych osobowych, jak i europejskich uregulowań prawnych w tej materii. Autorka odpowiada na pytania dotyczące zakresu i możliwości przetwarzania danych uznanych za dane wrażliwe, ze szczególnym uwzględnieniem praw osób, których dane są przetwarzane. J. Bochnia-Bilkiewicz prezentuje konkretne przypadki pozyskiwania oraz przetwarzania przedmiotowych danych, opierając się między innymi na wynikach kontroli

przeprowadzonych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Zagadnienia dotyczące ochrony danych osobowych kontynuuje dr Damian Czoik w pracy zatytułowanej *Intensywność ochrony danych osobowych pracownika jako czynnik wpływający na poziom ryzyka pracodawcy*. Autor zwraca uwagę, w kontekście Ustawy o ochronie danych osobowych, na to, jakie informacje dotyczące pracownika może przetwarzać pracodawca.

D. Czoik podkreśla, że pracodawca jest uprawniony do przetwarzania, poza nielicznymi wyjątkami, jedynie danych osobowych pracownika, wyraźnie wymienionych w Kodeksie pracy. Katalog ten nie zawsze jest wystarczający do realizacji wszystkich obowiązków pracodawcy i mogą pojawić się wątpliwości, zwiększające poziom ryzyka ponoszonego przez pracodawcę, które związane jest z zatrudnianiem pracowników. W materiale autor analizuje problemy i proponuje rozwiązania, które powinny przyczynić się do złagodzenia opisywanych, możliwych sytuacji.

Kwestie odpowiedzialności odszkodowawczej z tytułu naruszenia obowiązujących przepisów ustawy o ochronie danych osobowych przybliży w swoim artykule zatytułowanym *Odpowiedzialność odszkodowawcza z tytułu naruszenia przepisów Ustawy o ochronie danych osobowych*, dr Tomasz Sadowski.

Analizując Ustawę o ochronie danych osobowych, autor podejmuje rozważania w szczególności tych kwestii, które dotyczą podstaw odpowiedzialności odszkodowawczej. T. Sadowski przywołuje w artykule szereg orzeczeń sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego, poświęconych omawianej problematyce odszkodowawczej.

W drugiej części, zatytułowanej *Obywatel wobec określonych prawem działań instytucji państwa*, zaprezentowane są prace dwóch autorów: mgr Łukasza Staszela oraz dr Agnieszki Ziółkowskiej, którzy analizują następujące zagadnienia: *Odpowiedzialność Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działanie prokuratora – analiza aktualnego stanu prawnego oraz wybranych orzeczeń oraz Decyzja wojewody w sprawie przerwania imprezy masowej*.

Ł. Staszel prezentuje najważniejsze regulacje prawne w zakresie odpowiedzialności majątkowej Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działania prokuratorów, w tym zaniechania, związane z czynnościami podejmowanymi w ramach postępowań przygotowawczych. Wskazuje ogólne przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa za działanie funkcjonariuszy publicznych, wraz z odniesieniem się do podstaw konstytucyjnych i cywilnych. Prezentuje przykładowe stany faktyczne mogące skutkować odpowiedzialnością Skarbu Państwa, w tym orzeczenia sądowe, interesujące z punktu widzenia oceny poszczególnych działań prokuratorów. Autor zwraca uwagę na doniosłość kwestii związanej z odpowiedzialnością państwa za działania podejmowane względem obywateli, szczególnie w tak wrażliwym obszarze, jakim jest stosowanie prawa karnego.

Natomiast A. Ziółkowska wywodzi, iż wojewoda, jako jeden z organów administracji publicznej, jest organem kontrolnym także z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego, czego przejawem są choćby jego uprawnienia do

przerwania imprezy masowej na podstawie art. 34a Ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Autorka zauważa, że wydanie decyzji mieści się w zakresie władzy dyskrecjonalnej, a ona sama ma szczególny charakter, co przejawia się przede wszystkim w jej generalnym charakterze. A. Ziótkowska podkreśla, że skutki władczyego działania wojewody, to przede wszystkim ochrona życia lub zdrowia uczestników, mienia w znacznych rozmiarach ale także powstanie odpowiedzialności organizatora wobec uczestników za przerwanie imprezy masowej.

Trzecią część publikacji, noszącą tytuł *Bezpieczny obywatel w bezpiecznej Unii Europejskiej*, otwiera artykuł prof. nadzw. dr hab. Stefana Marka Grochalskiego, zatytułowany *Prawo do zabezpieczenia emerytalnego – prawem obywatela Unii Europejskiej*.

W artykule analizowane są kwestie dotyczące zabezpieczenia społecznego, głównie emerytalnego obywateli Unii Europejskiej. Autor podkreśla, że w Unii nie istnieje jeden system emerytalny, a regulacje unijne mają za zadanie jedynie koordynować przepisy państw członkowskich, poprzez zdefiniowanie obowiązujących zasad. Podzielając opinie autorów zajmujących się tą tematyką, zauważa, że prawo unijne nie ingeruje w zasady, na jakich państwa członkowskie przyznają świadczenia emerytalne. W materiale podkreśla, że każde państwo członkowskie samo ustanawia rodzaje świadczeń oraz warunki nabywania uprawnień do tych świadczeń, decyduje także o wieku emerytalnym, stażu wymaganym do nabycia uprawnień do świadczeń oraz o wysokości świadczeń.

Publikację zamyka praca dr Grzegorza Balawajdera, zatytułowana *Bezpieczeństwo granic Unii Europejskiej w kontekście kryzysu migracyjnego 2015/2016*.

Autor słusznie podkreśla, że Unia Europejska to przestrzeń, w obrębie której realizowana jest swoboda przemieszczania się obywateli, wyrażona poprzez swobodę podróżowania, podejmowania pracy, studiowania, czy zamieszkiwania w wybranym kraju Unii. Realizacja tej swobody nastąpiła w wyniku zniesienia kontroli na wewnętrznych granicach Unii. Jednak dla państwa unijnego ceną tej wolności jest zapewnienie bezpieczeństwa narodowego, co czyni szczególnym ochronę granic zewnętrznych.

G. Balawajder stwierdza, że Unia Europejska, poprzez Układ z Schengen, stworzyła instytucje służące ochronie granic zewnętrznych pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa narodowego państw członkowskich. Obecny kryzys migracyjny stanowi poważną weryfikację dla oceny skuteczności działania tych instytucji.

Stefan Marek Grochalski

Dąbrowa Górnicza, 2016